УДК 821.161.2
https://doi.org/10.18524/2307-8332.2026.1(33).371703

Тетяна ШЕВЧЕНКО
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри української літератури та компаративістики,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
м. Одеса, Україна
shtn75@ukr.net
ORCID iD https://orcid.org/0000-0002-8118-9663

ТОПОС КИЄВА В ЕПІСТОЛЯРІЇ СОЛОМІЇ ПАВЛИЧКО

У статті проаналізовано топос Києва в епістолярній творчості Соломії Павличко. На підставі аналізу її збірки «Листи з Києва», до якої увійшли епістоли, адресовані професорові Богдану Кравченку з Канади, зроблено висновки про винятковість образотворення української столиці з багатьох аспектів. Тексти по-новому відкрили авторку, видатну українську літературознавицю, як елітарну особистість і важливу учасницю політичних, культурних, академічних змін к. 80 – поч. 90-х рр. XX ст. З листів Соломії Павличко можна чимало дізнатися про складні обставини здобуття української незалежності, про те, як на очах адресантки Україна вививалася з комуністичних тенет у період пізньої перебудови. Київ як уособлення цих процесів у листах Соломії Павличко опредмечується за допомогою різних маркерів, які тісно прив'язані до тогочасся, описаного в листах, адже стали частиною його сутності апріорі. Столиця постає топографічним універсумом, який уособлює епоху змін. У статті виділено декілька складників Києва як утілення оновлення країни і самоідентифікації авторки: урбаністичний простір зображується як осередок національного відродження, інтелектуальна і культурна територія, осердя розвитку української науки попри політичні перетворення, центр формування нової української гуманітарної думки (передусім феміністичних студій), живий приклад переходу, змін, а також повсякденний урбаністичний простір, утілення надії. У статті зроблено висновки, що Соломія Павличко показує Київ багатовимірно: одномоментно історичним, політичним, культурним і особистісним простором. Це місто змін, де народжується нова українська ідентичність і формується незалежна держава. Це топос соціальних і культурних трансформацій, а також осердя особистісного самоусвідомлення авторки, зумовлене, передусім, урбаністичними впливами.

Ключові слова: *Київ, топос, збірка, епістолярій, Соломія Павличко.*

Постановка проблеми. У сучасному літературознавстві листи видатних діячів минулого постають не лише цінним джерелом біографічної інформації, ресурсом фактів і явищ зовнішнього світу, а й повновартісними текстами з власною поетикою, прагматикою, інтертекстуальними зв'язками, зі своєрідною комунікативною природою. Оприлюднене листування науковця чи письменника як призабутий уже на сьогодні вид творчості (через зміни способів

© Тетяна ШЕВЧЕНКО, 2026
Це стаття відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC 4.0

сучасної комунікації) є винятково цікавим не лише як матеріал для вивчення їх біографії, а передусім як оригінальна текстова евіденція, у якій відображена вся багатогранність духовного життя автора-інтелектуала, індивідуальні особливості його мислення, стилістичні й ментальні практики, манера письма творчої особистості, знакові художні, культурні та суспільні тенденції, до яких автор причетний. Листи українських діячів, поза сумнівом, містять відлуння всього, що хвилювало їх у громадському житті. Винятковість епістолярію як поліморфного утворення зумовлена єдністю в ньому кількох дискурсивних практик, про що пише, зокрема, М. Коцюбинська: «Монологічність і водночас своєрідний "віртуальний" діалог з адресатом, інформативність і разом з тим сповідальність, фактографічна визначеність, прив'язаність до певних реалій — і нічим не стримувана рефлективність, гра уяви, тематична й жанрова свобода (елементи щоденника, художнього твору, трактату, побутового повідомлення — існує в єдиному потоці і творить специфічну єдність)» [2, с.185].

В історії української літератури є чимало випадків, коли листи проливали світло на певні засади творчості митців і громадських діячів (листування Лесі Українки та Агатангела Кримського, Ольги Кобилянської і Осипа Маковея), створювали підґрунтя альтернативного дискурсу в літературознавстві (листи шістдесятників), поставали єдино можливою формою творчості в умовах заборон і обмежень (листи І. Світличного, В. Стуса, В. Чорновола в «малій зоні») [див.: 4, с. 829].

Саме такими є «Листи з Києва» Соломії Павличко, які відкривають їх авторку, видатну українську літературознавицю, по-новому: як елітарну особистість, «самовідданого культуртреґера» [1, с. 94], важливу учасницю змін у політичних, культурних, академічних процесах к. 80 – поч. 90-х рр. XX ст. З листів інтелектуалки, науковиці можна чимало дізнатися про складні обставини здобуття української незалежності, котра буквально виривалася з комуністичних тенет у період пізньої перебудови. «Документальні факти, пропущені крізь свідомість рядками в записах, … формували громадянську й національну свідомість адресантки, тренували спостережливість і вправність художника й науковця, стали основою творчих задумів, зрештою, явили митця нової генерації – обсерватора, що ставав мислителем» [6, с. 184].

Листи, які писала Соломія Павличко Богданові Кравченкові в Канаду, спершу не передбачали оприлюднення. Між тим, у 1992 році вони, за ініціативою адресата, були перекладені й видані англійською, ставши цінним джерелом і біографії відомої науковиці, перекладачки, і самої епохи становлення української незалежності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Епістолярний дискурс поставав об'єктом вивчення багатьох літературознавців сучасності. Дослідження А. Агафонової, А. Ільків, Н. Загоруйко, В. Кузьменка, І. Погребняк, Р. Семківа, М. Степаненка, С. Шабат-Савки тощо торкалися різних аспектів епістолярної комунікації. «Листи з Києва» Соломії Павличко ставали об'єктом вивчення

В. Агеєвої, М. Стріхи, М. Зубрицької, Т. Шевченко, між тим топологічні аспекти епістолярію Соломії Павличко, яка «завжди мислила себе як суб'єкт, завжди була свідома багатого спектру своїх ідентичностей» [5, с. 56] потребують наукового осмислення і з погляду поетологічного втілення, і з перспективи унікальної єдності географічного, символічного, культурного, соціально-історичного та емоційного наповнення. Отже, **об'єктом** дослідження у статті є «Листи з Києва» Соломії Павличко (2000), а **предметом** – топос Києва як уособлення України в перехідний період пізньорадянської трансформації, становлення національно-культурної та громадянської ідентичності, розриву з радянським минулим. **Мета** статті – проаналізувати топологічні практики зображення Києва в епістолярії Соломії Павличко в контексті аспектів самоідентифікації авторки.

Виклад основного матеріалу. Отже, основні події, описані авторкою, відбувалися в Києві, тож осмислення топосу Києва як панівного простору формування нової інтелектуальної ідентичності в епістолярії Соломії Павличко є важливим складником самих листів і самоідентифікації авторки, котра, як свідчать листи 1990–1991 рр., усе більше й більше занурювалася в політичні процеси в країні, перетворюючись зі усталеного пересічного спостерігача за тим, що відбувається, на повноцінного учасника державотворчих процесів. У листах згадуються Харків, Черкаси, Запоріжжя, Івано-Франківськ, Тернопіль, Едмонд, Донецьк, Москва, Львів, Рига, Таллінн тощо, між тим Київ постає основним топосом, відтворюваним у листах у різних ракурсах. Часто у листах Соломії Павличко Київ постає антропоморфізованим образом, живим організмом,учасником процесів змін: «Київ після голодування і студентських заворушень став іншим містом» [3, с. 88], «Київ знову з завмиранням серця стежить за тим, що діється в Москві» [3, с. 148]; «Київ… стає небезпечним для життя» [3, с. 115].

Згадані у приватній комунікації локації Києва формують автобіографічний дискурс авторки, цікавий передусім її громадянською еволюцією: від відносно байдужої до політики інтелігентки-науковиці, повністю зосередженої на академічній діяльності, до свідомої громадянки, патріотки своєї країни, активної учасниці мітингів, акцій спротиву минулому. Київ предметно відображає віхи народження «нової» Соломії Павличко в листах: якщо спершу згадуються передусім Інститут літератури, видавництво «Дніпро», редакції періодичних видань, то згодом усе більше — Верховна Рада, пам'ятник Т. Шевченкові, міськрада, наметове містечко на Хрещатику, сам Хрещатик, майдан Незалежності, де проходили мітинги і майорів синьо-жовтий прапор. Згадані атракції постають уособленням виняткових подій як у житті столиці та України, так і самої дослідниці.

Важливо звернути увагу, що Київ у листах Соломії Павличко опредмечується за допомогою різних маркерів, які тісно прив'язані до тодішнього сьогодення, описаного в листах, адже стали частиною його сутності апріорі, тож столиця постає топографічним універсумом, який уособлює епоху змін. Столиця

набуває конкретної форми в тексті через: 1) вулиці, площі (Хрещатик, бульвар Тараса Шевченка, площа Перемоги, площа Богдана Хмельницького, майдан Незалежності); 2) громадські споруди (Інститут геології, Київська консерваторія, Інститут літератури імені Т. Шевченка, Київська облрада, Верховна Рада, палац «Україна», Молодіжний театр); 3) промислові споруди (завод «Арсенал»); 4) видавництва і редакції («Дніпро», «Всесвіт», «Вечірній Київ»); 5) водойми (Київське море, Дніпро); 6) пам'ятники (Леніну, Тарасові Шевченку); 7) магазини (магазин «Поезія»); 8) заклади харчування (ресторан «Еней»). Окремі локації згадуються в листах у варіанті старої і нової номінації 1990–1991 рр., змін, як-от площа Жовтневої революції / майдан Незалежності; пам'ятник Леніну / пам'ятник Шевченку. Чимало в листах ідеться про зміну топоніміки чи оновлення топонімічного простору, закриття неактуальних установ та організацій. Ось, наприклад, у листі від 14 травня читаємо: «В Києві все голосніше говорять про закриття музею Леніна. Говорять різні люди, як про щось неминуче. Мова, власне, йде, що там зробити — художню галерею, дитячий центр чи депутатський клуб тощо» [3, с. 13]. До слова, у 2019 році топоніміка Києва поповнилася вулицею самої Соломії Павличко для вшанування її вагомого внеску в українську гуманітаристику, літературознавство зокрема.

Київ в інтерпретації Соломії Павличко постає всебічним уособленням пізньорадянської України, ключовим культурним і державницьким топосом. Саме крізь призму київського середовища авторка описує зміни в суспільстві і академічному середовищі, спричинені державотворчими процесами. Уже буквально в першому листі топос Києва постає не абстрактним простором, таким собі тлом роздумів, описів, а винятковою оптикою епістолярних наративів і ментативів Соломії Павличко — філологіні, перекладачки, науковиці, доньки видатного поета — члена фракції Народний Рух України у Раді Дмитра Павличка. Ось у першому листі від 12 травня 1990 року читаємо: «У Києві відчуваються досить великі зміни. На Хрещатику на стовпі висить синьо-жовтий прапор. Під ним продають „самидав". Український, білоруський, а також єврейський. В статтях — антигорбачовські настрої» [3, с. 10].

Столиця в інтерпретації Соломії Павличко репрезентується передусім соціально-історичним простором, а вже потім культурним, академічним, освітнім тощо. Саме громадянсько-історичний складник Києва цікавить авторку найбільше. Подекуди авторка для Б. Кравченка описує детальніше окремі локації столиці і навіть додає історичну довідку про них: «В Києві стало холодно, йде сніг. Навіть тризна по жертвах татаро-монгольської навали на фундаменті Десятинної церкви, побудованої ще князем Володимиром, не привернула великої кількості людей (6 грудня 1240 року Київ був ними захоплений і зруйнований)» [3, с. 123].

Між тим авторці важливо показати столицю багатоаспектно: Київ в інтерпретації авторки постає поліморфним феноменом, адже зображується топосом культури, пам'яті, інтелектуальної комунікації, національної самоідентифі-

кації, як центр суспільних перетворень, що впливають на всю країну. Перед адресатом/читачем постає урбаністичний топос, який поєднує реальний міський простір із символічними значеннями свободи, європейськості, культурного оновлення та української ідентичності. Ось у листі від 29 липня читаємо: «Мені дуже хотілося побачити прапор. Адже, яким символічним не був символ, він все ж таки багато значить. В 9 годині вечора була там. Високий флаґшток і величезних розмірів прапор. Важко повірити! Мене не було в Києві 10 днів, і знову крок вперед зробили наші демократичні сили. Внизу, коло підніжжя флаґштока, стоять люди з прапорами так само, йде якийсь безперервний мітинг. Навколо флаґштока, коло його підніжжя — море квітів, синьо-жовті стрічки, листівки, лозунги» [3, с. 49].

На нашу думку, можна виділити декілька складників Києва як уособлення оновлення країни і самоідентифікації авторки в епістолярній спадщині Соломії Павличко.

По-перше, Київ постає осередком національного відродження, центром внутрішніх і зовнішніх змін людей часів пізньої перебудови. Місто стає центром боротьби за незалежність (ідеться про описи баталій у Верховній Раді, складної комунікації між представниками старого і нового академізму в науковому середовищі Інституту літератури), місцем політичних дискусій, мітингів (Хрещатик, парк біля пам'ятника Т. Шевченку, майдан Незалежності), роботи нових демократичних інституцій. Авторка уважно фіксує суспільні настрої та історичні події, відтворює власне ставлення до них, екстраполює власні відчуття на близьку їй спільноту, оточення. Це проявляється навіть у звичайних урбаністичних замальовках столиці, в описах якої, вочевидь, несвідомо, домінують кольори національної символіки, як-от у листі від 18 жовтня: «А попри те, у Києві стоїть надзвичайно красива тепла осінь, вдень зовсім тепло, листя на деревах має особливий *яскраво-золотий* колір, небо щодня *синє* і глибоке (майже таке, як на канадській півночі). В такі дні хочеться вештатися по вулицях, байдикувати і мліти від останнього тепла року» [3, с. 87].

По-друге, Київ, звісно, у листах Соломії Павличко побіжно відтворює буття науковців (зокрема, учасників феміністичного семінару О. Забужко, Н. Шумило Т. Гундорову), письменників (приміром, І. Римарука, О. Гончара, Р. Іваничука, Ю. Щербака, у творчості більшості яких відбулися зміни в описаний період, проте й посилилися старі наративи, як-от у Б. Олійника), розповідає про представників університетського середовища (І. Дзюбу, колег з Києво-Могилянської академії), відтворює літературні та літературознавчі дискусії та непрості культурні процеси, спричинені змінами умов і обставин діяльності представників української еліти. Передусім, ідеться про феміністичні студії, які на той час тільки-но впроваджувалися в українському літературознавстві і викликали спротив у представників старої школи: «І все одно феміністичні студії і проблеми мене захоплюють все більше, я бачу тут море непочатих тем і можливих проєктів, статей, книжок, конференцій. Все більше й більше наша культура

сприймається як культура просто хвора на „sexism", зневагу до жінки, систему розподілу ролей і субординацію, варварські стереотипи» [3, с. 120–121].

По-третє, Київ в епістолярії Соломії Павличко постає осередком формування нової української гуманітарної думки. У листах можна побачити наочні тенденції переосмислення традицій української літератури, у тому числі в контексті компаративних студій, впровадження ґендерних досліджень, нових на той час, окреслені тренди становлення постколоніальної критики. З листів авторки лунають ідеї, пізніше ґрунтовніше осмислені нею ж в її наукових статтях про Україну як постколоніальне суспільство, про надважливість деколонізації гуманітарного знання і переосмислення українського канону: «Багато справді цікавих змін відбувається в інтелектуальних, мистецьких колах, власне, там, де живу і я. Видаються добрі книги, в театрах ставлять оригінальні вистави, відкриваються надзвичайні виставки картин і цілі нові картинні галереї. В літературному житті — нові групи, напрями, імена. Нові, молоді письменники просто захлинаються від інтелектуальної, естетичної свободи, котрої не знали їхні старші колеги. Зникло з психології відчуття провінційності, другорядності, вічна орієнтація на Москву» [3, с. 144].

По-четверте, Київ зображується як топос переходу, тож образи хаосу, безладності, дезорганізованості, дисгармонії, розгубленості, пошуку орієнтирів в описах Києва як соціального утворення також трапляються в листах Соломії Павличко. Захоплюючись Києвом як містом демократичних змін, авторка, тим не менш, описує й економічні труднощі, брак продуктів у крамницях, бюрократію, повільність реформ, переорієнтацію цінностей (від радянських наративів — у бік богошукацтва, містики, астрології, хіромантії, порнографії), суперечності між радянським минулим і майбутньою незалежною державою, яка, попри все, народжується: «Площу Жовтневої революції перейменовано днями в майдан Незалежності. Незалежності, правда, ще нема, але принаймні площа вже є» [3, с. 62–63].

По-п'яте, у листах Київ постає й повсякденним пізньорадянським містом, котре ще боляче відчуває вплив чорнобильської трагедії, описано територію, на якій люди мусять виживати в умовах браку продуктів, ліків, захисту, впевненості у завтрашньому дні. У листах Соломії Павличко багато деталей повсякденного київського життя авторки як жінки, матері, доньки, а не лише науковиці. У листах Соломії Павличко чимало йдеться про транспортні проблеми, порожні магазини, побутові реалії, короткі миті радості від зустрічей з друзями й колегами, у тому числі на мітингах. Наприклад: «Я зустріла на мітингу Ігоря Римарука з приятелями, котрі приїхали на цю акцію з Тернополя. Так і йшла далі з ними, хоча, звичайно, бачила десятки інших знайомих» [3, с. 72]. Згадки про ці короткі зустрічі робить в інтерпретації Соломії Павличко образ Києва реалістичним і документально переконливим.

Ну і, звісно, варто назвати Київ в інтерпретації авторки уособленням надії. Останній лист, датований 2 квітня, прямо про це говорить: «І я так само не

знаю, що буде з нами всіма і з усією цією державою завтра..., але впевнена, буде щось інше, ніж учора. А де є рух, є якась надія» [3, с. 150].

Висновки. Отже, Соломія Павличко показує Київ багатовимірним: одномоментно історичним, політичним, культурним і особистісним простором. Це місто змін, де народжується нова українська ідентичність і формується незалежна держава. Це топос соціальних і культурних трансформацій, а також осердя особистісного самоусвідомлення авторки, зумовлене, передусім, урбаністичними впливами.

Література

1. Агеєва, В. (2002). Інтелектуальний портрет. У Л. Таран (Упоряд.), *Жінка як текст: Емма Андієвська, Соломія Павличко, Оксана Забужко: фрагменти творчості і контексти* (с. 94–109). Київ: Факт.
2. Коцюбинська, М. (2009). *Листи і люди: роздуми про епістолярну творчість* (584 с). Київ: Дух і літера.
3. Павличко, С. (2000). *Листи з Києва* (160 с.). Київ: Основи.
4. Саєнко, В. (2016). Відгук офіційного опонента про дисертацію Загоруйко Наталії Анатоліївни на тему: «Літературно-естетичний дискурс таборового епістолярію українських шістдесятників» (на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.01.01 – українська література, 2010 рік). У В. Саєнко, *Українська література XX ст.: діапазони творчих голосів і мистецьких відкриттів. Вибрані літературознавчі праці* (с. 825–830). Львів: Піраміда.
5. Таран, Л. (2002). Соломія Павличко. Дискурс особистості. У Л. Таран (Упоряд.), *Жінка як текст. Емма Андієвська, Соломія Павличко, Оксана Забужко: фрагменти творчості і контексти* (с. 53–57). Київ: Факт.
6. Шевченко, Т. (2019). Наративно-ментативні особливості есе епістолярного типу в сучасній українській літературі (Листи з Києва С. Павличко). *Studia Ukrainica Posnaniensia, 7*(2), 183–192. https://doi.org/10.14746/sup.2019.7.2.19

Стаття надійшла до редакції 19.06.26 р.
Стаття прийнята до друку після рецензування 30.06.26 р.
Стаття оприлюднена на вебсайті журналу 14.06.26 р.

References

1. Aheieva, V. (2002). Intelektualnyi portret. In L. Taran (Comp.), *Zhinka yak tekst: Emma Andiievska, Solomiia Pavlychko, Oksana Zabuzhko: fragmenty tvorchosti i konteksty* [Intellectual portrait. Woman as text: Emma Andievska, Solomiia Pavlychko, Oksana Zabuzhko: Fragments of creativity and contexts] (pp. 94–109). Kyiv: Fakt. [in Ukrainian].
2. Kotsiubynska, M. (2009). *Lysty i liudy: rozdumy pro epistoliarnu tvorchist* [Letters and people: Reflections on epistolary creativity] (584 p.). Kyiv: Dukh i litera. [in Ukrainian].
3. Pavlychko, S. (2000). *Lysty z Kyieva* [Letters from Kyiv] (160 p.). Kyiv: Osnovy. [in Ukrainian].
4. Saienko, V. (2016). Vidhuk ofitsiinoho oponenta pro dysertatsiiu Zahoruiko Natalii Anatoliivny na temu: "Literaturno-estetychnyi dyskurs taborovoho epistoliariiu ukrainskykh shistdesiatnykiv" (na zdobuttia naukovoho stupenia kandydata filolohichnykh nauk zi spetsialnosti 10.01.01 – ukrainska literatura, 2010 rik) [Review of the official opponent on the dissertation of Natalia Anatoliivna Zagoruyko on the topic: "Literary and aesthetic discourse of the camp epistolary writings of the Ukrainian sixties" (for the degree of Candidate of Philological Sciences in the specialty 10.01.01 – Ukrainian Literature, 2010).]. In V. Saienko, *Ukrainska literatura XX st.: diapazony tvorchykh holosiv i mystetskykh vidkryttiv. Vybrani literaturoznavchi pratsi* [Ukrainian literature of the 20th century: Ranges of creative voices and artistic discoveries. Selected literary studies] (pp. 825–830). Lviv: Piramida. [in Ukrainian].
5. Taran, L. (2002). Solomiia Pavlychko. Dyskurs osobystosti [Solomiia Pavlychko. Discourse of personality]. In L. Taran (Comp.), *Zhinka yak tekst: Emma Andiievska, Solomiia Pavlychko, Oksana Zabuzhko: fragmenty*

tvorchosti i konteksty [Woman as text: Emma Andiyevska, Solomiia Pavlychko, Oksana Zabuzhko: Fragments of creativity and contexts] (pp. 53–57). Kyiv: Fakt. [in Ukrainian].

6. Shevchenko, T. (2019). Naratyvno-mentatyvni osoblyvosti ese epistoliarnoho typu v suchasnii ukrainskii literaturi (Lysty z Kyieva S. Pavlychko) [Narrative-mentative features of the epistolary essay in modern Ukrainian literature]. *Studia Ukrainica Posnaniensia*, *7*(2), 183–192. https://doi.org/10.14746/sup.2019.7.2.19 [in Ukrainian].

Tetiana SHEVCHENKO
Doctor of Philology, Professor,
Head of the Department of Ukrainian Literature and Comparative Studies,
Odesa I. I. Mechnikov National University,
Odesa, Ukraine

TOPOS OF KYIV IN THE EPISTOLARY OF SOLOMIIA PAVLYCHKO

The article analyzes the topos of Kyiv in the epistolary work of Solomiia Pavlychko. Based on the analysis of her collection 'Letters from Kyiv', which includes epistles addressed to Professor Bohdan Kravchenko from Canada, conclusions are drawn about the exclusivity of the image of the Ukrainian capital from many aspects. The texts have revealed in a new way the author, an outstanding Ukrainian literary critic, as an elitist personality and an important participant in political, cultural, and academic changes in the 1980s and early 1990s of the 20th century. From Solomiia Pavlychko's letters, one can learn a lot about the difficult circumstances of gaining Ukrainian independence, about how, before the eyes of the addressee, Ukraine was breaking out of the communist nets during the period of late perestroika. Kyiv as the personification of these processes in Solomiia Pavlychko's letters is objectified using various markers that are closely tied to the time described in the letters, because they have become part of its essence a priori. The capital appears as a topographical universe that personifies the era of change. The article highlights several components of Kyiv as the embodiment of the country's renewal and the author's self-identification: the urban space is depicted as a center of national revival, an intellectual and cultural territory, the center of the development of Ukrainian science despite political transformations, the center of the formation of new Ukrainian humanitarian thought (primarily feminist studies), a living example of transition, change, as well as everyday urban space, the embodiment of hope. The article concludes that Solomiia Pavlychko shows Kyiv multidimensionally: simultaneously as a historical, political, cultural and personal space. This is a city of change, where a new Ukrainian identity is born and an independent state is formed. This is a topos of social and cultural transformations, as well as the center of the author's personal self-awareness, conditioned, first of all, by urban influences.

Keywords: *Kyiv, topos, collection, epistolary, Solomiia Pavlychko.*